

Ναυπλιακά Ανάλεκτα

VII (2009)

ΕΚΔΟΣΗ ΔΗΜΟΥ ΝΑΥΠΛΙΕΩΝ

Γιώργος Τσιρώνης
Αρχιτέκτων-Μηχανικός ΕΜΠ
Αναστηλωτής

ΤΟ ΕΠΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΟ «ΚΤΙΡΙΟ ΑΡΜΑΝΣΜΠΕΡΓΚ»
ΣΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ

Το επονομαζόμενο σήμερα «Κτίριο Άρμανσμπεργκ» βρίσκεται επί της συμβολής των οδών Συγγρού και Πλαπούτα, στις παρυφές της παλιάς πόλης του Ναυπλίου, απέναντι από την πλατεία Δικαστηρίων, και διαγωνίως απέναντι από την Πύλη της Ξηράς. Πρόκειται για ένα μεγάλο τριώροφο κτίριο κατοικίας με γενικές διαστάσεις 24,14 X 17,20 μέτρα.

Εκτός από την αρχιτεκτονική και αρχαιολογική του αξία, που θα αναλυθούν πιο κάτω, το κτίριο αποτελεί σήμερα σημαντικό ιστορικό τεκμήριο δεδομένου ότι σε αυτό διέμενε ο πρόεδρος της Αντιβασιλείας της Ελλάδας, κόμης Γιόζεφ Λούντβιχ φον Αρμάνσμπεργκ κατά τα έτη 1833 και 1834. Σύμφωνα με μαρτυρίες της εποχής, η εσωτερική του διακόσμηση δεν υπολείπεται σε τίποτε από τα μεγάλα σπίτια της Ευρώπης.

Ιστορικά

Όπως είναι γνωστό, το Ναύπλιο κατοικείται αδιάκοπα ήδη από την ύστεροεολιθική εποχή, περνώντας κατά καιρούς στα χέρια διαφόρων εθνοτήτων, λόγω της θέσης του και κυρίως της μορφολογίας του εδάφους. Κάρες, Φοίνικες, Αιγύπτιοι, Αργείοι, Βυζαντινοί και τέλος Φράγκοι και Οθωμανοί κατέκτησαν διαδοχικά την πόλη για να καταλήξει στις αρχές του 19ου αιώνα στην Ελληνική πλέον κυριαρχία. Τέσσερις περίοδοι χαρακτηρίζουν την νεότερη ιστορία του Ναυπλίου. Η περίοδος της Α΄ Ενετοκρατίας από το 1389 ως το 1540, η περίοδος της Α΄ Τουρκοκρατίας από το 1540 ως το 1686, η περίοδος της Β΄ Ενετοκρατίας από το 1686 ως το 1715 και η περίοδος της Β΄ Τουρκοκρατίας από το 1715 ως το 1822.

Λείψανα όλων των εποχών κατοίκησης του Ναυπλίου σώζονται ως τις μέρες μας αλλά εκείνα που χαρακτηρίζουν το σημερινό Ναύπλιο είναι τα σωζόμενα μνημεία των τεσσάρων αυτών περιόδων και βέβαια των χρόνων που ακολούθησαν την απελευθέρωση και την σύσταση του Ελληνικού κράτους. Οι δύο σημαντικότερες

επεκτάσεις της πόλης έγιναν κατά τις δύο περιόδους της Ενετοκρατίας ενώ εκείνη κατά την οποία διαμορφώθηκαν τα σημερινά όρια της έγινε μετά την απελευθέρωση και βασίστηκε στον σχεδιασμό των Θ. Βαλιάνου και Στ. Βούλγαρη. Κατά την περίοδο της Α΄ Ενετοκρατίας η πόλη επεκτάθηκε εκτός των τειχών, στην αρχή στις παρυφές του λόφου της Ακροναυπλίας και στην συνέχεια σε κτίσματα τα οποία κατασκευάστηκαν σε τεχνητές προσχώσεις οι οποίες κατασκευάστηκαν με την μέθοδο της πασσαλόπηξης. Τα όρια της πόλης έφταναν τότε περίπου εκεί που σήμερα βρίσκεται η οδός Παπανικολάου. Κατά την περίοδο της Β΄ Ενετοκρατίας η επέκταση της ξηράς συνεχίζεται μέχρι τη σημερινή οδό Αμαλίας. Σ' αυτήν τη δεύτερη οικοδομική ζώνη της Β΄ Ενετοκρατίας βρίσκεται το υπό εξέταση κτίριο.

Γενική περιγραφή του κτιρίου

Το κτίριο περικλείεται ανατολικά από την οδό Συγγρού, νότια από την οδό Παπούτα, δυτικά από την οδό Αντωνόπουλων ενώ βόρεια συνορεύει με παλαιό διώροφο κτίριο το οποίο στεγάζει σήμερα υπηρεσίες των ΚΤΕΛ.

Όπως αναφέρθηκε, το κτίριο αποτελείται από τρεις στάθμες, του ισογείου, του α΄ ορόφου και του β΄ ορόφου. Στην στάθμη του ισογείου, περιλαμβάνονται σήμερα τέσσερις χώροι καταστημάτων με ανεξάρτητες εισόδους καθώς και ο χώρος εισόδου και κλιμακοστασίου προς τους ορόφους από τα δυτικά. Στο κέντρο της κάτοψης δεσπόζει μεγάλων διαστάσεων αίθριο το οποίο εκτείνεται καθ' ύψος σε όλους τους ορόφους του κτιρίου.

Στο ισόγειο θα πρέπει εξ' αρχής να υπήρχαν εμπορικές χρήσεις. Οι χώροι του

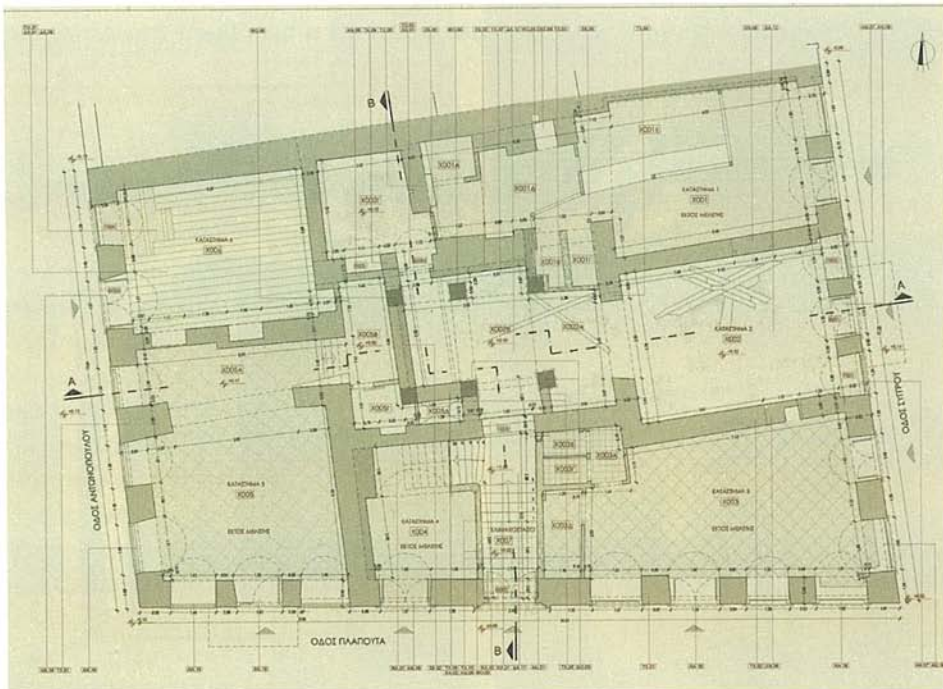
Εικ. 1. Γενική άποψη του κτιρίου από την οδό Συγγρού.

ισογείου πιθανότατα ήταν ενοποιημένοι, όπως προκύπτει και από τα φραγμένα ανοίγματα που υπάρχουν ανάμεσά τους. Σήμερα τα καταστήματα 01 και 02 (βλ. σχέδιο κάτοψης Α΄ στάθμης) έχουν άμεση πρόσβαση από την οδό Συγγρού. Το κατάστημα 03 βρίσκεται στην νοτιοανατολική γωνία του κτιρίου και η πρόσβαση σε αυτό είναι εφικτή τόσο από την οδό Συγγρού, όσο και από την

οδό Πλαπούτα. Τα καταστήματα αυτά χωρίζονται μεταξύ τους με δύο εγκάρσιους λίθινους τοίχους, οι οποίοι ανήκουν σε δεύτερη οικοδομική φάση όπως προκύπτει από την σχέση που έχουν με τα ανοίγματα της ανατολικής όψης (βλ. σχέδιο κάτοψης Α΄ στάθμης).

Το κατάστημα 04 βρίσκεται επί της οδού Πλαπούτα. Το κατάστημα 05 βρίσκεται στην νοτιοδυτική γωνία του κτιρίου, αλλά η πρόσβαση σε αυτό γίνεται μόνο από την από την οδό Πλαπούτα. Το κατάστημα 06 βρίσκεται επί της οδού Αντωνόπουλων.

Στο κέντρο του όγκου του κτιρίου, στην ίδια στάθμη, έχουν διαμορφωθεί χώροι, οι οποίοι χρησιμοποιούνται ως βοηθητικοί των καταστημάτων. Εδώ υπάρχουν σημαντικά στοιχεία –λείψανα– που βοηθούν στην τεκμηρίωση των κατασκευαστικών φάσεων του κτιρίου. Έτσι, διακρίνονται έξι λίθινοι πεσσοί οι οποίοι φέρουν την κατασκευή του εσωτερικού αιθρίου. Η «άτακτη» τοποθέτηση των πεσσών αυτών κυρίως σε σχέση με τις λίθινες φέρουσες περιμετρικές τοιχοποιίες στο εσωτερικό του ισογείου οδηγεί στη σκέψη ότι πιθανότατα οι πεσσοί, και κατά συνέπεια και το αίθριο, ανήκουν σε δεύτερη κατασκευαστική φάση και όχι στην αρχική φάση κατα-

Εικ. 2. Κτίριο Αρμανσμπεργκ: Κάτοψη στάθμης ισογείου – αποτύπωση.

σκευής του κτιρίου. Επίσης στον χώρο Χ002Γ, υπάρχει ένα φραγμένο άνοιγμα παραθύρου καθώς και ένα άνοιγμα θύρας με τοξωτά πρέκια, τα οποία πιθανόν να ανήκουν –όπως προκύπτει και από τους κατασκευαστικούς αρμούς των λιθοδομών– σε κάποιο πολύ αρχικό κτίσμα, σε συνέχεια του οποίου οικοδομήθηκε το υπό περιγραφή κτίριο. Τέλος, στη νότια πλευρά του χώρου Χ002Β διακρίνονται λείψανα κατεστραμμένης μαρμάρινης κλίμακας που οδηγούσε στο πλατύσκαλο της κλίμακας ανόδου προς τους ορόφους.

Ο χώρος Χ001Α, στο μέσον της βόρειας πλευράς του κτιρίου αποτελεί την πρώτη στάθμη ενός φωταγωγού, μέσω του οποίου φωτίζονται και αερίζονται οι υπερκείμενοι βοηθητικοί χώροι της βόρειας πλευράς (παρασκευαστήριο, χώροι υγιεινής).

Στο μέσον της νότιας όψης βρίσκεται η είσοδος του κτιρίου, απ' όπου μέσω μίας λιθίνης κλίμακας οδηγείται κανείς στον πρώτο και στην συνέχεια στον δεύτερο όροφο του κτιρίου. Η χρήση και στους δύο ορόφους ήταν κατοικία. Κυρίαρχο στοιχείο στην κάτοψη και των δύο ορόφων αποτελεί το κεντρικό μεγάλο αίθριο το οποίο επιτρέπει τον φωτισμό και αερισμό του πυρήνα του κτιρίου μέσω ενός φαρδιού περιμετρικού διάδρομου που εκτείνεται γύρω από αυτό (βλ κάτοψη α' ορόφου). Μέσω του διαδρόμου αυτού εξυπηρετείται ακτινωτά η πρόσβαση στα επιμέρους

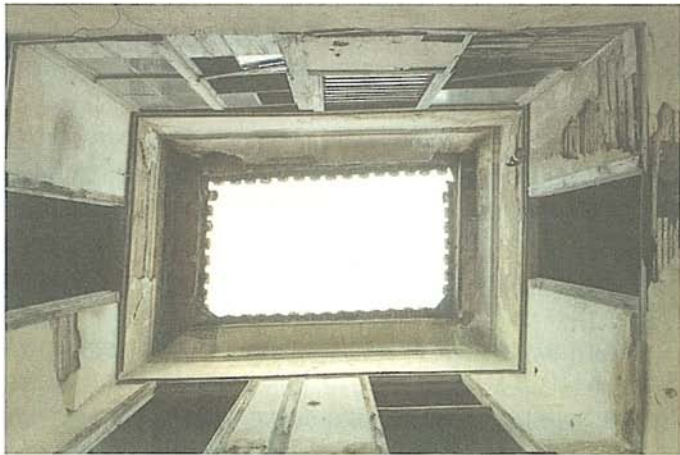
Εικ. 2, 3. Γενική άποψη της νότιας όψης (αριστ.) και λεπτομέρεια του θυρώματος της εισόδου (δεξιά).

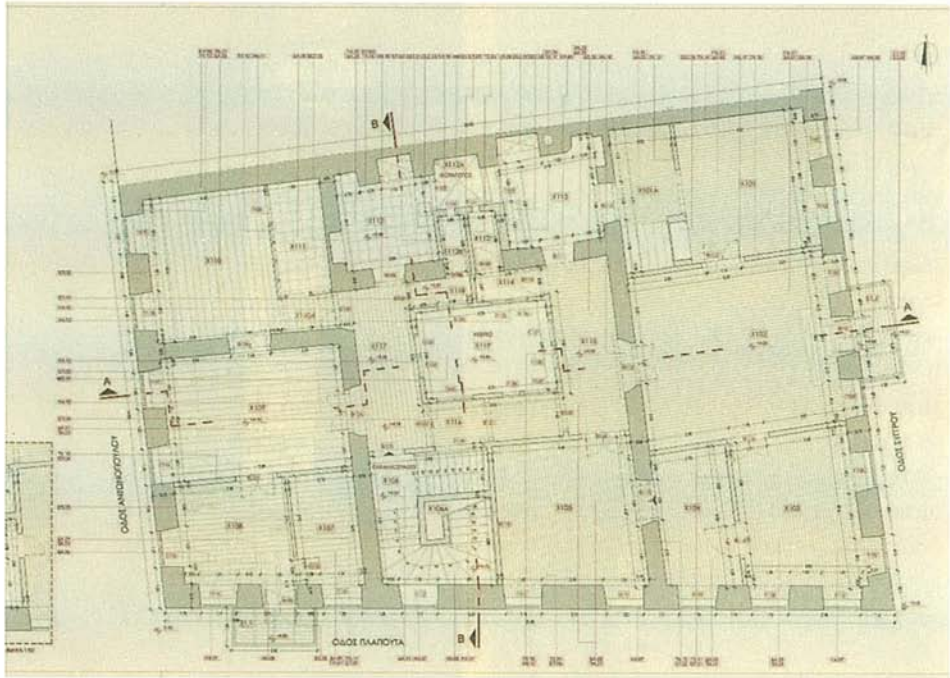
Εικ. 5, 6. Απόψεις του κεντρικού κλιμακοστασίου προς τους ορόφους.

δωμάτια, η πλειοψηφία των οποίων έχουν όψη και προς τις περιμετρικές οδούς.

Χαρακτηριστική και σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο ορόφων αποτελεί το γεγονός ότι στον πρώτο όροφο οι περιμετρικοί τοίχοι αλλά και κάποιοι από τους εσωτερικούς είναι από λιθοδομή, και μόνο κάποιοι εσωτερικοί και αυτοί που διαμορφώνουν το αίθριο είναι ξυλόπηκτοι, ενώ στο δεύτερο όροφο όλοι

Εικ. 7. Άποψη του εσωτερικού του αίθριου από την β' στάθμη.

Εικ. 8. Κτίριο Άρμανσπεργκ – κάτοψη α' ορόφου – αποτύπωση..

οι τοίχοι είναι ξυλόπηκτοι, εκτός από το κεντρικό τμήμα της βόρειας όψης. Το γεγονός αυτό ενισχύει την άποψη ότι ο δεύτερος όροφος του κτιρίου δεν είναι αρχικός, αλλά προστέθηκε αργότερα μαζί με άλλες εκτεταμένες επισκευές που πραγματοποιήθηκαν στο υπό περιγραφή αρχικό κτίριο προκειμένου αυτό να προσαρμοστεί στις ανάγκες του νέου χρήστη του.

Κατά μήκος της ανατολικής πλευράς του κτιρίου, στον α' όροφο, υπάρχουν πέντε χώροι (X101, X101A, X102, X103, X104), οι οποίοι αρχικά θα πρέπει να αποτελούσαν ένα ενιαίο δωμάτιο που χωρίστηκε αργότερα με τοίχους από τσατμά. Οι τοίχοι αυτοί εδράζονται στους υποκείμενους λίθινους του ισογείου. Στο μέσον του ανατολικού τοίχου του δωματίου υπάρχει άνοιγμα θύρας που οδηγεί σε ξύλινο εξώστη.

Αντίστοιχα κατά μήκος της δυτικής πλευράς, υπάρχουν έξι χώροι (X107, X108, X109, X110, X110A, X111), οι οποίοι αρχικά θα πρέπει να αποτελούσαν δύο μεγαλύτερα δωμάτια – όπως προκύπτει από τις επεμβάσεις στις οροφές, που χωρίζονταν με τοιχοποιία από λιθοδομή. Στην νότια πλευρά και στο μέσον του αρχικού δωματίου υπάρχει άνοιγμα θύρας που οδηγεί σε ξύλινο εξώστη.

Εικ. 9, 10. Απόψεις των δύο σκελών της ξύλινης κλίμακας που οδηγεί στην γ' στάθμη του κτιρίου.

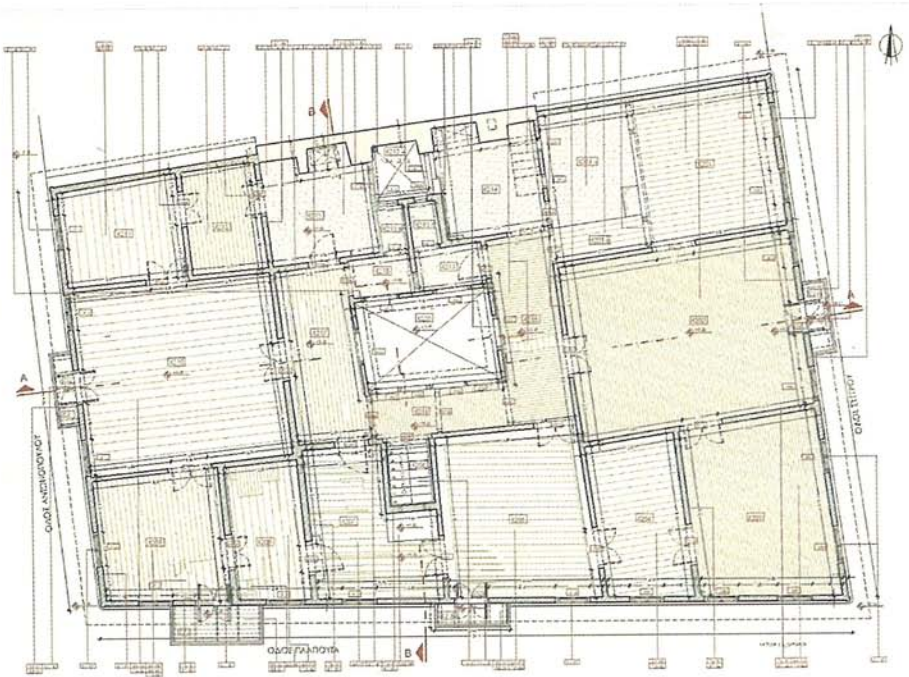
Στο κέντρο της νότιας πλευράς του κτιρίου υπάρχουν οι χώροι του κλιμακοστασίου και ένα δωμάτιο, ενώ στο κέντρο της βόρειας πλευράς υπάρχουν βοηθητικοί χώροι, που φωτίζονται και αερίζονται μέσω του φωταγωγού που καταλήγει στο ισόγειο. Στους χώρους X112 και X113, υπάρχουν δύο εστίες μαγειρείων.

Η κλίμακα που οδηγεί στην τρίτη στάθμη, αποτελεί συνέχεια αυτής της δεύτερης στάθμης, και είναι ξύλινη.

Πέρα από την διαφοροποίηση ως προς τον τρόπο δομής ανάμεσα στις δύο κλίμακες, θα πρέπει να αναφερθεί επίσης, ως στοιχείο που υποστηρίζει την ύπαρξη διαφορετικών φάσεων κατασκευής, και η σχέση της ξύλινης κλίμακας ανόδου με το παραθύρου της νότιας όψης που βρίσκεται στον χώρο του κλιμακοστασίου. (βλ. κάτοψη β' ορόφου).

Στον β' όροφο, η διάταξη των χώρων είναι ίδια με αυτή του πρώτου. Διαφοροποιείται όμως, όπως έχει αναφερθεί, ο τρόπος δομής στους περιμετρικούς τοίχους, οι οποίοι είναι ξυλόπηκτοι. Εδώ, οι οροφές έχουν περίτεχνη διακόσμηση με τραβηχτά γύψινα διακοσμητικά στοιχεία. Υπάρχει επίσης ένας επιπλέον ξύλινος εξώστης, στο μέσον του νότιου τοίχου.

Εικ. 11. Κτίριο Άρμανσπεργκ – κάτοψη β' ορόφου.

Στον χώρο Χ214 στην βόρεια πλευρά του ορόφου υπάρχει μία μικρή βοηθητική ξύλινη κλίμακα που οδηγεί στο δάμα, όπου βρίσκονται οι απολήξεις τριών καμινάδων, καθώς και η απόληξη του φωταγωγού.

Τα πατώματα αποτελούνται από ξύλινους φορείς (πάτερα) πάνω στους οποίους εδράζονται με καρφιά φαρδιές σανίδες (αναλυτικά για τα κατασκευαστικά στοιχεία βλ σχέδιο οικοδομικής τομής). Τα ταβάνια είναι από μπαγδαντί και πολλά από αυτά φέρουν επιχρίσματα διακοσμημένα με διάφορα μοτίβα.

Τα εσωτερικά κουφώματα είναι ξύλινα νταμπλαδωτά, δίφυλλα και μονόφυλλα, ενώ τα εξωτερικά παραθυρόφυλλα αποτελούνται από τζαμλίκια εσωτερικά και σκούρα εξωτερικά.

Η στέγη είναι ξύλινη με επικάλυψη από κεραμίδια βυζαντινού τύπου. Σε γενική κάτοψη έχει σχήμα Π και εδράζεται τόσο στους περιμετρικούς τοίχους όσο και στους εσωτερικούς.

Όπως και στον τρόπο δομής, έτσι και στην μορφολογηση των όψεων, το κτίριο, διαφοροποιείται στις δύο πρώτες στάθμες, σε σχέση με την τρίτη. Οι τοίχοι είναι ανεπίχριστοι και οι λιθοδομές είναι εμφανής. Έτσι αποκαλύπτεται ένα ατελές ψευ-

*Εικ. 12, 13. Άποψη του εσωτερικού και του εξωτερικού της στέγης αντίστοιχα.
Κάτω: Εικ. 14. Λεπτομέρεια του περιμετρικού γείσου και των γωνιακών παραστάδων.*

τοισόδομο σύστημα δομής, με λίθινα ανακουφιστικά τόξα πάνω από τα ανοίγματα. Η τρίτη στάθμη διαχωρίζεται με κοσμητή, στο ύψος του πατώματος, διαμορφωμένο από τραβηχτό ασβεστοτσιμεντοκονίαμα. Από παλιότερες φωτογραφίες φαίνεται ότι αρχικά ο κοσμητής αυτός δεν υπήρχε.

Στις γωνίες διαμορφώνονται παραστάδες διαμορφωμένες επίσης από κονίαμα, που φέρουν ένθετα γύψινα επίκρανα. Οι τοιχοποιίες είναι επιχρισμένες. Το γείσο της στέγης διαμορφώνεται από μπαγδαντί και τραβηχτά επιχρίσματα.

Χαρακτηριστική γενικότερα είναι επίσης η συμμετρία των όψεων και τα ρυθμικά τοποθετημένα ανοίγματα, πάνω στις επίπεδες επιφάνειες των όψεων που ποικίλλονται με την εναλλαγή των εξωστών.

Και οι τρεις όψεις του κτιρίου έχουν την ίδια μορφολόγηση. Στην νότια όψη δεσπόζει το θύρωμα της κεντρικής εισόδου που θυμίζει τα επτανησιακά "πορτόνια". Είναι τοξωτό και πλαισιώνεται από λαξευτές παραστάδες με επίκρανο και βάση.

Όλη η κατασκευή του έχει γίνει με λαξευτό πωρόλιθο. Πάνω από αυτό υπάρχει ελλειψοειδούς μορφής φεγγίτης, με πλαίσιο από πωρόλιθο και μεταλλικό κιγκλίωμα, καθώς και νεότερη μαρμάρινη επιγραφή που αναφέρεται στον πρόεδρο της Αντιβασιλείας Αρμανσμπεργκ.

Σημαντικό στοιχείο των όψεων είναι το γεγονός ότι τα επιχρίσματα, οι εξώστες, τα κουφώματα καθώς και η επικάλυψη της στέγης έχουν πρόσφατα ανακατασκευαστεί και δεν είναι τα αυθεντικά.

Εικ. 15. Φωτογραφία του κτιρίου του 1957. Διακρίνονται πολλά αρχικά στοιχεία της κατασκευής, καθώς και απουσία του κοσμητή του Β' ορόφου.

Ιστορικά – Φάσεις κατασκευής

Το κτίριο Άρμανσπεργκ παρουσιάζει ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό και ιστορικό – αρχαιολογικό ενδιαφέρον καθώς αποτελεί σημαντικό δείγμα της αστικής αρχιτεκτονικής των αρχών του 19^{ου} αιώνα της πόλης του Ναυπλίου, μιας εποχής η οποία έχει χαρακτηρίσει την πόλη αφού τότε κατασκευάστηκε στην πλειονότητά του το κτιριακό δυναμικό της το οποίο βλέπουμε και σήμερα.

Συμπερασματικά, από την μακροσκοπική εξέταση που διενεργήθηκε στα πλαίσια της αποτύπωσης του κτιρίου, μπορούμε να τοποθετήσουμε την κατασκευή του κτιρίου στο τέλος της περιόδου της Δεύτερης Ενετοκρατίας.

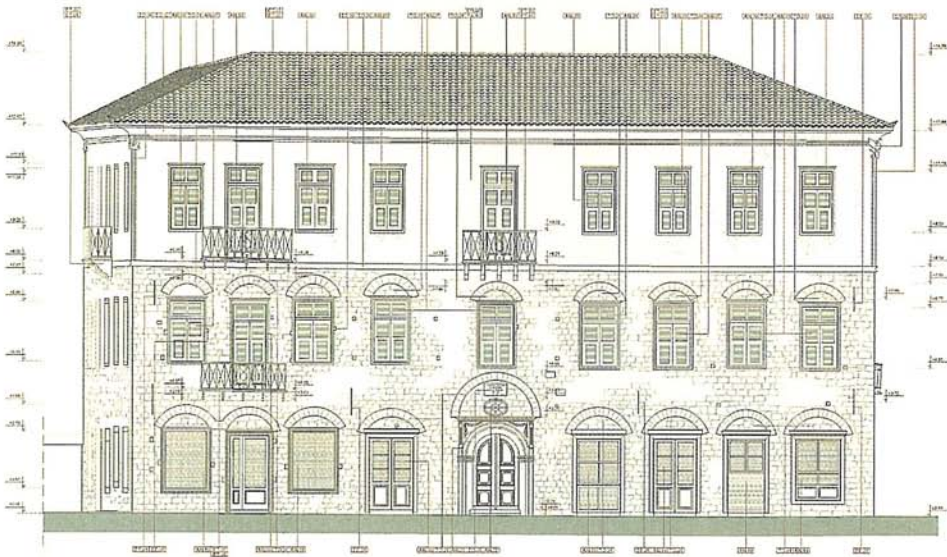
Το κτίριο, για άγνωστο λόγο, κατασκευάστηκε πάνω η σε συνέχεια παλαιότερου μικρότερου μονώροφου κτίσματος, λείψανα του οποίου σώζονται σήμερα στο νότιο κεντρικό τμήμα του ισόγειου. Από τα κατασκευαστικά στοιχεία των ορόφων που

αναφέρθηκαν και από την μορφολογική αντιμετώπιση των όψεων και των ανοιγμάτων προκύπτει η υπόθεση ότι το κτίριο ήταν αρχικά διόροφο ενώ περί το 1830 προστέθηκε σε αυτό τρίτος ξυλόπιχτος όροφος και έγιναν σοβαρές αναδιατάξεις του εσωτερικού περιλαμβανομένης και της κατασκευής του αιθρίου.

Την ίδια εποχή θα πρέπει να έγιναν και οι νέες διαιρέσεις του ισόγειου οι οποίες μάλιστα (ειδικότερα στους ανατολικούς χώρους) προέκυψαν από την κατασκευή λίθινων τοίχων οι οποίοι κατασκευάστηκαν για να φέρουν τους νέους υπερκείμενους σαταμάδες.

Τεκμήρια της πιο πάνω υπόθεσης της σοβαρής ανακατασκευής και προσθήκης ορόρφου είναι: η υποστύλωση του αιθρίου στο ισόγειο, η διαφορά φέρουσας κατασκευής του δεύτερου ορόφου, αλλά και της κλίμακας που οδηγεί σε αυτό, οι επεμβάσεις στις οροφές του πρώτου ορόφου, αλλά και μορφολογικά στοιχεία των όψεων που διαφοροποιούν το κάτω τμήμα του κτιρίου από το πάνω.

Θα πρέπει βέβαια να αναφερθεί εδώ η δυσκολία αναγνώρισης των επιμέρους φάσεων. Κατά συνέπεια, οι πιο πάνω αναφορές για τις φάσεις του κτιρίου βασίζονται μόνον σε ενδείξεις και σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν ασφαλή συμπεράσματα τα οποία μπορούν να εξαχθούν μόνον κατά την διάρκεια εκτέλεσης εργασιών αποκατάστασης του κτιρίου όπου και θα αποκαλυφθούν πολύ περισσότερα στοιχεία.

Εικ. 16. Κτίριο Άρμανσπεργκ – δυτική όψη – αποτύπωση.

Προβλήματα

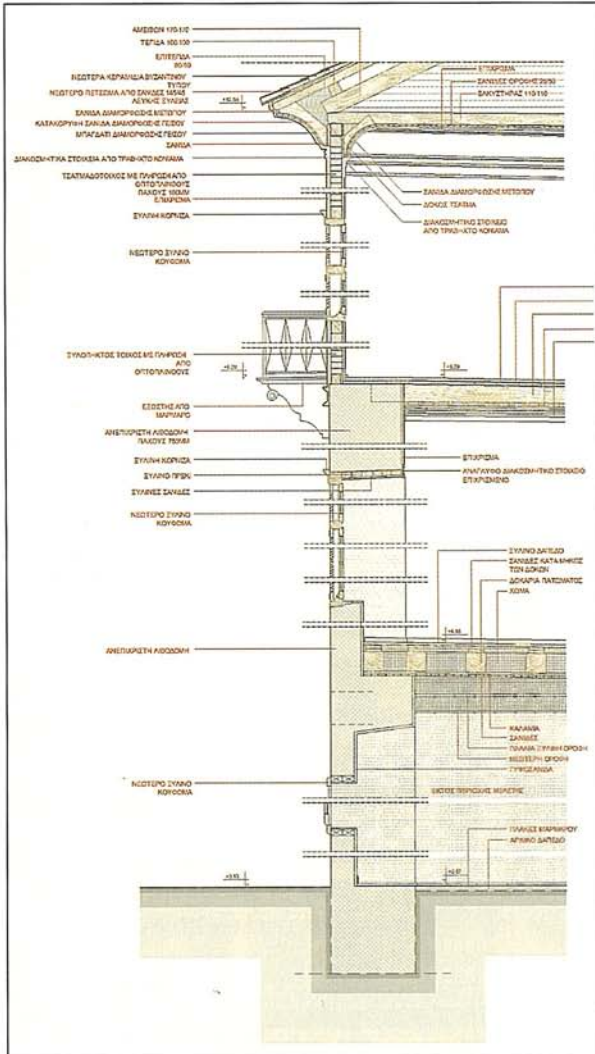
Το κτίριο Αρμανσπεργκ αντιμετωπίζει σήμερα ποικίλα προβλήματα, κυρίως λόγω γήρανσης των υλικών, έλλειψης συντήρησης, περιβαλλοντικών δράσεων (αέρας, βροχή, παγετός), δυναμικών καταπονήσεων και νεωτερικών η και νεότερων κακοτέχνων η ασύμβατων επεμβάσεων.

Το κτίριο, μακροσκοπικά, δεν φαίνεται να αντιμετωπίζει σοβαρά δομικά προβλήματα. Πρόκειται κυρίως για μικρορωγμές, λόγω χαλάρωσης των λιθοδομών, που προκλήθηκαν εξαιτίας της γήρανσης των υλικών και της έκθεσης τους στις περιβαλλοντικές συνθήκες και η χαλάρωση των συνδέσμων στους ξυλόπηκτους τοίχους που συμβάλλει αρνητικά στην διαφραγματική τους ικανότητα.

Η αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών κρίνεται άμεση και αναγκαία, προς αποτροπή της επιδείνωσης τους, με την πάροδο του χρόνου.

Πιο σοβαρό είναι το πρόβλημα που φέρει ο νότιος τοίχος του χώρου X002γ στο ι-σόγειο το οποίο θα περιγραφεί αναλυτικά πιο κάτω και το οποίο έχει προκαλέσει πλήθος προβλημάτων και στις υπερκείμενες αυτού κατασκευές.

Η θεμελίωση του κτιρίου γενικά δεν φαίνεται να έχει υποστεί φθορές κανενός είδους, πέρα από τις αναμενόμενες επιφανειακές φθορές που οφείλονται στην υγρασία.

Εκ. 17. Κατασκευαστική τομή του κτιρίου.

Πιο σοβαρά είναι τα προβλήματα που παρουσιάζει το κτίριο, στα επιμέρους οικοδομικά του στοιχεία (τοιχοί, στέγαση, ανοίγματα, δάπεδα κ.ά.).

Τα προβλήματα αυτού του είδους οφείλονται, κυρίως, στην έκθεση των οικοδομικών στοιχείων στις καιρικές συνθήκες, η οποία, σε συνδυασμό με την έλλειψη συντήρησης, έχει οδηγήσει στη σημερινή κατάσταση της κατασκευής. Πιο αναλυτικά, τα οικοδομικά προβλήματα εντοπίζονται στην προσβολή των υλικών από τις ανερχόμενες και κατερχόμενες υγρασίες, στην μερική και τοπική αποσάθρωση των φερόντων στοιχείων των ξυλόπηκτων τοίχων που οφείλονται στην έκθεσή τους για μεγάλο χρονικό διάστημα στις περιβαλλοντικές συνθήκες και στην αλλοίωση των στοιχείων του εσωτερικού (πατώματα, δάπεδα, κτλ), εξ' αιτίας της εισχώρησης ομβρίων από την στέγη η οποία φέρει και πολλαπλά προβλήματα εισχώρησης ομβρίων.

Τα οικοδομικά προβλήματα συμβάλλουν και στην επιδείνωση των δομικών προβλημάτων, γι' αυτό και η αντιμετώπιση τους παίζει καθοριστικό ρόλο για τη διάσωση του κτιρίου.

Τα αισθητικά προβλήματα του κτιρίου είναι αποτέλεσμα κυρίως των οικοδομικών προβλημάτων. Η αλλοίωση των μορφολογικών στοιχείων των όψεων, λόγω της πρόσφατης αντικατάστασης των κουφωμάτων και της αντικατάστασης των επιχρισμάτων και της αρχικής επικάλυψης στις στέγες, είναι από τα πιο σοβαρά προβλήματα της κατηγορίας αυτής. Επίσης η κατά καιρούς τοποθέτηση κάθε είδους εγκαταστάσεων στις όψεις του κτιρίου συμβάλει και αυτή σημαντικά στην αλλοίωση των όψεων.

Την αισθητική υποβάθμιση του συγκροτήματος εντείνει η γενική κατάσταση ερημώσεώς του (συσσωρευμένα υλικά στο εσωτερικό του, εικόνα εγκατάλειψης κλπ).

Όλα τα πιο πάνω έχουν σαν αποτέλεσμα την μειωμένη αναγνωσιμότητα της ιστορικής και καλλιτεχνικής σημασίας του αξιόλογου αυτού κτιρίου.

Έτσι η ανάδειξη του, με τον εντοπισμό και επισήμανση των στοιχείων που του προσδίδουν τη σημασία αυτή, αλλά και την –κατά το δυνατόν– βελτίωση της “αναγνωσιμότητας” των αυθεντικών στοιχείων και κατασκευών, είναι αναγκαία.

Τέλος, οι φθορές που αναφέρθηκαν στις πιο πάνω ενότητες, σε συνδυασμό με την παντελή έλλειψη σύγχρονου εξοπλισμού, είναι προφανές ότι, δημιουργούν στο κτίριο έντονα προβλήματα λειτουργίας.

Όπως φάνηκε στην ανάλυση και τη διάγνωση που προηγήθηκαν, το υπό μελέτη κτίριο Άρμανσπεργκ αντιμετωπίζει, ως κατασκευή, ποικίλα και σε μεμονωμένες περιπτώσεις σοβαρά προβλήματα που απαιτούν άμεση αντιμετώπιση, προκειμένου αυτό το σημαντικό κτίριο - μνημείο να συτηρηθεί και να αποκατασταθεί, κατά τρόπο ανάλογο με την ιστορική και αρχιτεκτονική αξία του και να εκσυγχρονισθεί με θεμιτές μεθόδους, ώστε να φιλοξενήσει με επιτυχία μια πιθανή νέα χρήση.

Στόχοι της επεμβάσεως θα πρέπει να είναι:

- α. Η αντιμετώπιση των δομικών προβλημάτων του κτιρίου και η μερική ενίσχυση των φερόντων στοιχείων με θεμιτές, αναστρέψιμες και συμβατές μεθόδους.
- β. Η αντιμετώπιση των οικοδομικών προβλημάτων της κατασκευής, προκειμένου να σταματήσουν οι φθορές και να αποκατασταθούν οι ζημιές που αυτά έχουν υποστεί.
- γ. Η αισθητική αναβάθμιση του κτιρίου.
- δ. Η ανάδειξη της υποβαθμισμένης ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας του κτιρίου.
- ε. Η πλήρης λειτουργική αξιοποίηση του κτιρίου κυρίως μέσω της αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού των εγκαταστάσεων του.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, η επέμβαση θα πρέπει να επιδιώκει τη συντήρηση και αποκατάσταση του κτιρίου, σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές σήμερα αρχές που απορρέουν από το Χάρτη της Βενετίας, σε συνδυασμό με τις ειδικές συνθήκες και τα δεδομένα της συγκεκριμένης περίπτωσης, οπότε οι βασικές αρχές της επεμβάσεως θα πρέπει να είναι:

- α. Η διατήρηση της αυθεντικότητας της αρχιτεκτονικής και οικοδομικής του κτιρίου, μέσω της διατήρησης και συντήρησης, κατά το δυνατόν, περισσότερων από τα αυθεντικά του στοιχεία, τόσο των οικοδομικών – κατασκευαστικών, όσο και των διακοσμητικών. Όπου τα στοιχεία αυτά είναι αδύνατον να είναι εμφανή λόγω της νέας χρήσης θα πρέπει να συντηρηθούν και να παραμείνουν καλυμμένα.
- β. Ο σεβασμός όλων των ιστορικών φάσεων του κτιρίου, μετά από την αξιολόγησή τους. Απάλειψη ιστορικών τεκμηρίων μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο προκειμένου περί νεότερων και χωρίς καλλιτεχνική αξία στοιχείων, που έχουν αλλοιώσει ή έχουν αντικαταστήσει αξιόλογα αυθεντικά στοιχεία, η αποκατάσταση των οποίων είναι δυνατή.
- γ. Η χρήση, όπου αυτό είναι δυνατόν, παραδοσιακών υλικών και τρόπων δομής, βελτιωμένων αν αυτό θεωρηθεί απαραίτητο. Όπου τα παραδοσιακά υλικά και οι τρόποι δομής κρίνονται ακατάλληλοι ή ανεπαρκείς, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν δοκιμασμένα νέα υλικά και σύγχρονες μέθοδοι.
- δ. Η κατά το δυνατόν αναστρεψιμότητα των επεμβάσεων.
- ε. Η ένταξη με τρόπο διακριτό από τις αυθεντικές των νέων κατασκευών.

Βιβλιογραφία

- Αφροδίτη Κούρια, «*Το Ναύπλιο των περιηγητών*», (Εκδ. Εμπορικής Τράπεζας)
- Δημήτρης Γεωργόπουλος, «*Ναύπλιο: “Εκτός των τειχών”*», *Τόποι, κτήρια και μνημεία το πρώτο μισό του 20ού αιώνα*, (Εκδ. Αίθουσας Τέχνης Ναυπλίου - Μαρίας Γκούμα)
- Ευτυχία Λιάτα, «*Το Ναύπλιο και η ενδοχώρα του από τον 17ο στον 18ο αι. Οικιστικά μεγέθη και κατανομή της γης*», (εκδ. Ακαδημίας Αθηνών)
- Σεμνή Κρούζου, «*Το Ναύπλιο*», Εκδ. Εμπορικής Τράπεζας.
- Νίκη Χρονοπούλου-Ζαμενοπούλου, «*Πυργόσπιτα σε μικρούς οικισμούς στην περιοχή της Ναυπλίας*», (εκδ. 1977)
- Μαΐστρου Ελένη, «*Ναύπλιο, η παλιά πόλη. Προτάσεις προστασίας*», Περιοδικό “*Απόπειρα λόγου και τέχνης*” τ. 2 (1991).
- Μαΐστρου Ελένη, «*Μοναδική αρχιτεκτονική ατμόσφαιρα. Μνημεία και ιστορικά κτίρια συνθέτουν την ανεπανάληπτη φυσιογνωμία αυτής της πόλης*», Το ιστορικό Ναύπλιο. “*Επτά Ημέρες. Η Καθημερινή*”, 12 Νοεμβρίου 1995.
- Παρσκευόπουλος, Γ.Π., «*Ταξίδια ανά την Ελλάδα. Ναύπλιον-Άργος*», περιοδικό “*Ελλέβρορος*”, τ. 11(1994).
- Πιτερός Χρ. Ι., «*Διάλογος με τα μνημεία της πόλης. Το Ναύπλιο και η πόλη της Ξηράς. Μια πρόταση*», περιοδικό “*Απόπειρα λόγου και τέχνης*”, τ. 3 (1992).
- Πιτερός Χρ. Ι., «*Ναύπλιο. Το ιστορικό πρόσωπο της πόλης*», περιοδικό “*Απόπειρα λόγου και τέχνης*”, τ. 4 (φθινόπωρο 1992).
- Το ιστορικό Ναύπλιο, “*Επτά Ημέρες. Η Καθημερινή*”, 12 Νοεμβρίου 1995
- Φιλιππίδης Δ., «*Ακροναυπλία, η κορώνα του Ναυπλίου*», περιοδικό “*Αρχιτεκτονικά Θέματα*”, τ. 9 (1975).

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Κατά τις εργασίες πλακόστρωσης της οδού Δ. Πλαπούτα το 2004 από το Δήμο Ναυπλίου αποκαλύφθηκε το κατώτερο τμήμα της πόρτας του κτιρίου Άρμανσπεργκ με την πόρινη διπλή βάση των παραστάδων η οποία σήμερα δεν είναι ορατή, την παλαιότερη στάθμη του δρόμου και το αρχικό κατώφλι της οικίας. Το αρχικό κατώφλι βρισκόταν σε βάθος 50 εκ. από το υπάρχον ενώ η σημερινή στάθμη του δρόμου έχει ανέλθει 50 εκ. από την αρχική. (φωτ. 1)

Η περίτεχνη αψιδωτή πόρτα της οικίας Άρμανσπεργκ, όπως φαίνεται στο λεπτομέρες σχέδιο, με την ανάγλυφη απόδοση των λεπτομερειών, την ανάγλυφη συμμετρική διακόσμηση της ανασηκωμένης κουρτίνας εντυπωσιάζει τον επισκέπτη, δίνει την αίσθηση εισόδου θεατρικού σκηνικού και μας φέρνει στο νου την εποχή του μπαρόκ.

Η ανωδομή της πόρτας έχει κατασκευαστεί τμηματικά για πρακτικούς λόγους και έχει μονταριστεί στη συνέχεια στο κτίριο, όπως γίνεται φανερό από τις εκατέρωθεν εμφανείς απολαξεύσεις των τοίχων και την έντονα προεξέχουσα θέση της πόρτας.

Ωστόσο ο μαλακός πωρόλιθος, η χρόνια απορροή των υδάτων της οροφής που πέφτουν πάνω στην πόρτα, η απουσία συντήρησης και προστασίας από τα νερά της βρο-

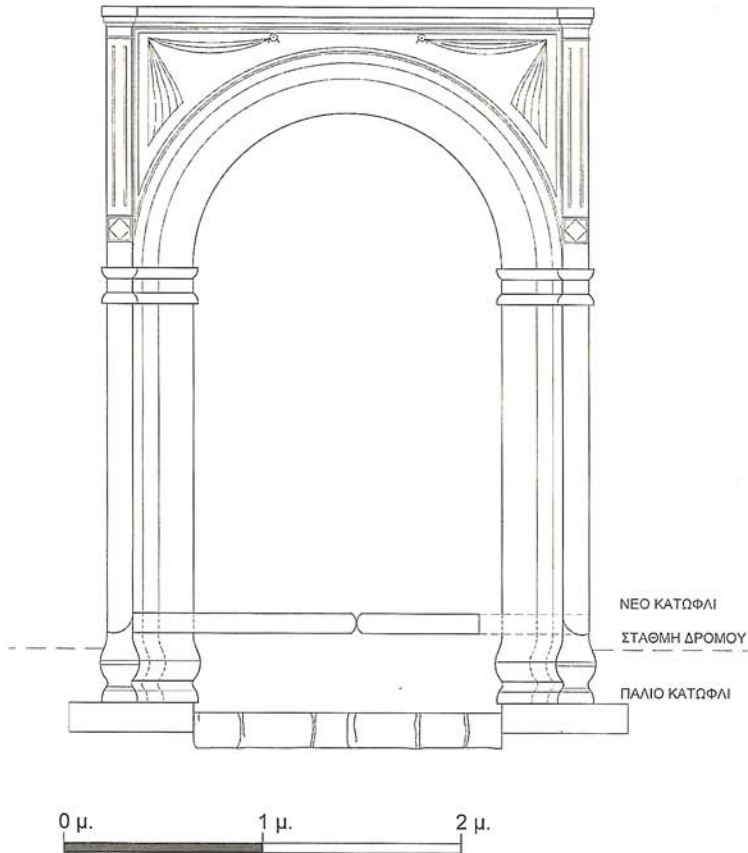

χής έχουν ως αποτέλεσμα τη διάβρωσή της κυρίως στην αψίδα και στους πεσσούς.

Η πρόσφατη κακοποίηση της πόρτας με αυθαίρετη επικάλυψη της διαβρωμένης αψίδας και των πεσσών με λευκό τσιμέντο επιβάλλει άμεση συντήρηση προς αποφυγή περαιτέρω καταστροφής και την κατά το δυνατόν αποκατάστασή της.

Η οικία Άρμανσπεργκ υπήρξε στη συνέχεια ιδιοκτησία του Δ. Πλαπούτα και στη συνέχεια του Κ. Δημητρακόπουλου¹ και των κληρονόμων του. Στην οικία αυτή αναφέρεται ο Αναπλιώτης σε ένα ποίημα του για τη γειτονιά όπου μεγάλωσε : (Από του Δημητρακόπουλου ως πέρα από του Μπιζάνη)

Χρήστος Πιτερός
Αρχαιολόγος Δ' ΕΠΚΑ

Εικόνα 1: Η πόρτα της οικίας Άρμανσπεργκ.